

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„Kisszékelyi épített örökség”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:
Meilinger Gyula és Pajor Ágnes
Kisszékelyi Kulturális Egyesület

.....
Kisszékely, 2014. december 29.

(P. H.)

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Kisszékelyi Kulturális Egyesület, 7082 Kisszékely, Szabadság u. 409.
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Pajor Ágnes
Levelezési cím: 7082 Kisszékely, Szabadság u. 409.
Telefonszám: 30/656-0183
E-mail cím: pajor.agi@freemail.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése
Kisszékelyi épített örökség
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus és vendéglátás
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye
Kisszékely
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési tájegységi megyei külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A településnek igen kevés műemléke, tekintélyes, ódon épülete van. A falu sajátos arculatát a még meglévő, 20. század elején épült, hagyományos, falusias parasztházak határozzák meg. A házakat fésűs módon építették be a szalagszerűen kialakított telkeken. A népi jellegű épületek jellemzően hosszú, egytraktusú házak, amelyek az utcafrontra merőlegesen állnak, oromfalas, nyeregtetős kialakítással. A tömésfalú házak ollóágasos, szelemenes tetőszékkal épültek, amelynek héjazata nád, a század közepén már jellemzően pala vagy cserép. A földem viklis, szalmapólyás. Az épület padlózata egy helyiség kivételével döngölt föld volt. Az eredeti háromsztatú (szoba-konyha-szoba) házakhoz kamra – benne padlásfeljáróval –, istálló, pajta csatlakoznak. Az udvaron ólak, góré, füstölő, nyári konyha. A házak utcai homlokzata kéttablakos. Érdeemes megfigyelni a hosszú folyosónak, a „gangnak” az ajtaját, amihez nem kapcsolódik lépcső, tehát nem mindennapi használatra készültek. Ezeket az ajtókat csak abban az esetben nyitották ki, amikor a házban halott volt, és ezen az ajtón keresztül adták ki a koporsót. Amelyik háznál az udvar végénél hirtelen emelkedő löszpart található, ott abban alakítottak ki üregeket a tyúkölnak, pincének, nyári konyhának. Másrészt a házakhoz közeleső mélyutakban is találhatóak löszpincék, ahol a boroshordókat tárolták.

Régen minden család a faluhoz közel eső területeken szőlőt művelt. A szőlőhegyek jellegzetes gazdasági építményei a prэшázak pincék. A prэшázak téglából épültek. A kisablakos helyiségből nyílik a földbe ásott, téglával kiboltozott pince. Kisszékelyben megmaradt néhány hagyományos építésű prэшáz, melyet érdemes megőrizni az utókor számára.

Védelemre javasolt épített értékek listája:

<i>Ssz.</i>	<i>Utca, házszám</i>	<i>Hrsz.</i>	<i>Épített örökség típusa</i>
01.	Kiss u. 368.	244	Lakóház + pince
02.	Kiss u. 374.	263	Lakóház
03.	Kiss u. 398.	298	Lakóház
04.	Kossuth L. u. 266.	126	Lakóház (1.2. melléklet)
05.	Kossuth L. u. 270.	130	Lakóház + kerítés (1.3. melléklet)
06.	Kossuth L. u. 282.	142	Lakóház (1.4. melléklet)
07.	Kossuth L. u. 328.	210	Lakóház (ld. a címlapon)
08.	Szabadság u. 6.	343	Lakóház
09.	Szabadság u. 123.	531	Lakóház
10.	Szabadság u. 124.	532	Lakóház
11.	Szabadság u. 126.	534	Lakóház
12.	Szabadság u. 161.	684	Lakóház + kerítés (1.6. melléklet)
13.	Szabadság u. 162.	693	Lakóház + nyárikonyha + góré
14.	Szabadság u. 167.	702	Lakóház + nyárikonyha + kerítés
15.	Szabadság u. 172.	713	Lakóház
16.	Szabadság u. 414.	334	Lakóház (1.5. melléklet)
17.		309	Pince
18.		311	Pince
19.		405	Pince
20.		4154/2	Pince + kereszt (1.10. melléklet)
21.		2066	Présház
22.	Szabadság u. 30.	371	Lakóház utcai homlokzata
23.	Szabadság u. 127.	535	Lakóház utcai homlokzata (1.7. melléklet)
24.	Szabadság u. 416.	336	Óvoda utcai homlokzata
25.	Szabadság u. 417.	337	Könyvtár utcai homlokzata
26.	Szabadság u. 409.	326	Önkormányzati Hivatal utcai homlokzata
27.	Honvéd köz	251	Kerekes kút
28.	Kiss utca 397.	297	Góré
29.	Kiss utca 391.	287	Nyári konyha + góré (1.9. melléklet)
30.	Kossuth L. u. 306.	185	Kereszt
31.	Petőfi utca	672	Nepomuki Szt. János szobor (1.8. melléklet)
32.	Szabadság u.	324	Szentháromság szobor
33.	Szabadság u. 90. előtt	496/2	Kőkereszt
34.	Szabadság utca	496/7	Gémeskút (1.1. melléklet)
35.	Kiss utca		Löszpincék a Kiss u. keleti oldalán
36.	Kiss utca		Löszpincék a Kiss u. nyugati oldalán
37.	Kiss utca		Löszpincék a Kossuth u. keleti oldalán
38.	Kiss utca		Löszpincék a Szabadság u. északi oldalán

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Sok helyen sajnos már csak nyomokban lelhető fel az eredeti ház, mert hozzáépítettek, a régi ablakokat újakra, nagyobbakra cserélték, vagy befalazták a tornácot, így megváltozott a házak formája, megváltoztak az arányaik. A cél az épületek megmentése. Kedvezményeket kínálva az önkormányzat szeretné támogatni a tulajdonosokat a stílushoz illő felújításban. Ehhez az adatgyűjtés, a régi, eredeti fotók felkutatása folyik. Remélhetőleg egyre több ház nyeri vissza régi formáját.

Hosszú távú cél Kisszékely sajátos építészeti arculatát megőrizni, a lehető legtöbb értékes régi épületet megmenteni, helyreállítani. Ha ezek a régi házak eredeti szépségükben mutatják magukat, az nemcsak a háztulajdonosok, hanem az egész falu számára büszkeség lesz.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

A helyi hagyományos építészeti. Négyszögletű Kerek Erdő Tanösvény Túravezető füzet. Szerk. Horváth András. Kisszékely, 2013, 24.

A népi építészeti emlékei, <http://www.csatolna.hu/hu/tolnamegye/muemlek/aparaszt.shtml>
Hagyomány, <http://www.miszla.hu/falusi-turizmus/hagyomany/>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.kke-kisszekely-hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

1.1. Egykori csordakút az Alszezen (Szabadság utca alsó vége).

1.2. Kossuth L. utca 266. (126. hrsz.) lakóház.

1.3. Kossuth L. utca 270. (130. hrsz.) lakóház.

1.4. Kossuth L. utca 282. (142. hrsz.) lakóház.

1.5. Szabadság utca 414. (334. hrsz.) lakóház.

1.6. Szabadság utca 161. (684. hrsz.) lakóház.

1.7. Szabadság utca 127. (535. hrsz.) lakóház utcai homlokzata. Néhány gazdagabb család házának külső megjelenésében megmutatkoztak a németek polgárosodó jellegű építészeti motívumai.

1.8. Nepomuki Szt. János szobor a Petőfi utcában.

1.9. Góré a Kiss utca 391. szám alatti ház udvarán.

1.10. Jellegzetes pinceépület és előtte kőkereszt.

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Nyilatkozat

Alulírott Pajor Ágnes (lakcím: 7082 Kisszékely, Kiss u. 402.) nyilatkozom, hogy a Kisszékelyi Kulturális Egyesület számára átadott saját készítésű fényképek felhasználásához hozzájárulok.

Kisszékely, 2014. december 29.

.....
Pajor Ágnes

Nyilatkozat

Alulírott Dr. Horváth András (lakcím: 7082 Kisszékely, Szabadság u. 125.) nyilatkozom, hogy a Kisszékelyi Kulturális Egyesület számára átadott saját készítésű fényképek felhasználásához hozzájárulok.

Kisszékely, 2014. december 29.

.....
Dr. Horváth András